

Sygn. akt III AUa 143/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2012 r. w Szczecinie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o rentę w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 grudnia 2011 r. sygn. akt IV U 1358/09

1. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje ubezpieczonemu A. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od grudnia 2008r. na stałe,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz ubezpieczonego A. K. kwotę 210 zł (dwieście dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 16 września 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił ubezpieczonemu A. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 27 grudnia 1986 r. z uwagi na brak niezdolności do pracy w związku z wypadkiem.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. K. wniósł o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w dniu 20 maja 2008 r. pozostającej w związku przyczynowym z wypadkiem przy pracy w dniu 27 grudnia 1986 r. w Kopalni (...) w R.. Zdaniem odwołującego, gdyby nie miał osłabionej rogówki szwami po wypadku w kopalni, uraz doznany w 2008 roku nie miałby tak ciężkich skutków, powodujących utratę wzroku w lewym oku z odwarstwieniem siatkówki,

pourazowy brak soczewki i tęczówki. Ubezpieczony podniósł nadto, że na obecny stan zdrowia ma wpływ również nabyta podczas pracy w kopalni miażdżycza tętnic kończyn dolnych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, odwołując się do treści orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z dnia 11 września 2009 r.

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące u **stalenia** faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 4 grudnia 2008 r. A. K. złożył wniosek do organu rentowego o rentę z tytułu wypadku przy pracy jakiemu uległ w 1986 roku w związku z pogorszeniem stanu zdrowia na skutek urazu oka w dniu 20 maja 2008 r. Zdaniem ubezpieczonego po urazie oka w maju 2008 r. pękło ono w osłabionym miejscu na starych bliznach i ma to związek z wypadkiem przy pracy jakiemu uległ w dniu 27 grudnia 1986 r. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS w K. z dnia 13 lipca 2009 r. ubezpieczony został uznany za zdolnego do pracy, a orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS w S. z dnia 11 września 2009 r. ubezpieczony został uznany za częściowo niezdolnego do pracy od 20 maja 2008 r. do 31 października 2009 r. w związku ze stanem narządu wzroku, ale niezdolność ta nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy. Na tej podstawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 16 września 2009 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy jakiemu uległ w dniu 27 grudnia 1986 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił nadto, że komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia w Z. orzeczeniem z dnia 30 stycznia 1991 r. ustaliła 20% uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego spowodowanego skutkami wypadku przy pracy jakiemu uległ w dniu 27 grudnia 1986 r. Następnie decyzją z dnia 20 maja 1995 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej według trzeciej grupy inwalidów i renta ta była wypłacana do marca 1997 r. Na podstawie decyzji z dnia 26 lutego 1997 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wstrzymał dalszą wypłatę renty inwalidzkiej. Odwołanie od tej decyzji ubezpieczony złożył do Sądu Wojewódzkiego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach, który wyrokiem z dnia 3 października 1997 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego, a Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 12 lutego 1998 r. oddalił apelację ubezpieczonego, albowiem biegli lekarze stwierdzili, że nastąpiła istotna poprawa stanu zdrowia ubezpieczonego, która pozwala mu na wykonywanie dotychczasowej pracy górnika pod ziemią.

Zgodnie z opinią biegłego lekarza spec. okulisty dr M. L. ubezpieczony w 1986 roku podczas pracy doznał urazu przebijającego oka lewego, uraz ten był zaopatrywany chirurgicznie, przy czym ubezpieczony nie dysponuje dokumentacją medyczną z tego okresu. W maju 2008 r. został uderzony (poza pracą) pięścią w oko lewe i ponownie doznał urazu przebijającego rogówki oka lewego, był hospitalizowany i operowany po urazie. W lipcu 2008 r. ubezpieczony był ponownie operowany w Klinice (...) w S. z powodu odwarstwienia siatkówki i aktualnie na to oko nie widzi. Biegła rozpoznała u ubezpieczonego stan po urazie przebijającym rogówki oka lewego, praktyczną ślepotę oraz stan po odwarstwieniu siatkówki leczony operacyjnie (lewe oko). Zdaniem biegłej ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy od dnia drugiego urazu tj. od 20 maja 2008 r. na trwale bez związku z urazem oka jakiego doznał przy pracy w 1986 roku. Biegła spec. okulista w opinii uzupełniającej wyraźnie podkreśliła, że z uwagi na brak jakiegokolwiek dokumentacji medycznej z leczenia po pierwszym urazie oka w 1986 roku niemożliwa jest ocena funkcji oka z tego okresu i nie można się wypowiedzieć co do zdolności lub niezdolności do pracy ubezpieczonego w związku z wypadkiem przy pracy jakiemu uległ w grudniu 1986 r. po tym wypadku. Ocenę niezdolności do pracy zdaniem biegłej odnieść można od czasu drugiego doznanego urazu oka w maju 2008 r., gdyż na to zdarzenie jest dokumentacja medyczna. Biegła podała, że nie posiadając dokumentacji medycznej z okresu leczenia ubezpieczonego po pierwszym urazie w 1986 roku i nie znając charakteru tego urazu oraz sposobu jego leczenia nie może odnieść się do powiązania jego skutków z drugim doznany urazem poza pracą w 2008 roku. Zdaniem biegłej można domniemywać, że pierwszy uraz w pewnym stopniu osłabił strukturę rogówki, jednakże uderzenie pięścią w zdrowe oko może spowodować takie same następstwa, jakie powstały wskutek urazu doznanego przez ubezpieczonego w 2008 roku.

Biegli lekarze: endokrynolog, chirurg, ortopeda i neurolog w opinii z dnia 18 kwietnia 2010 r. nie stwierdzili niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, jakiemu uległ ubezpieczony w 1986 roku przy pracy, albowiem stwierdzone schorzenia nie mają związku z wypadkiem.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie i wskazał, że podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowi art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199). Jako zasadniczy przedmiot sporu sąd pierwszej instancji wskazał kwestię - jaki wpływ miały skutki pierwszego urazu oka lewego doznanego przez ubezpieczonego w dniu 27 grudnia 1986 r. przy pracy na następstwa urazu drugiego oka lewego doznanego 20 maja 2008 r. i ich związku ze stwierdzoną u ubezpieczonego niezdolnością do pracy. Odwołując się do przeprowadzanych w sprawie dowodów z opinii biegłych lekarzy sądowych, w szczególności opinii głównej i licznych opinii uzupełniających biegłej specjalisty lekarza okulisty, sąd meriti uznał, że z uwagi na brak dokumentacji medycznej dotyczącej doznanego urazu przez ubezpieczonego w 1986 roku, zwłaszcza z uwagi na brak wiedzy odnośnie jego mechanizmu, rozległości i ewentualnych trwałych następstw nie można powiązać jego skutków z następstwami urazu doznanego w maju 2008 r. Biegła dodatkowo wyjaśniła, że uderzenie pięścią nawet w zdrowe oko może spowodować takie same następstwa, jakie powstały u ubezpieczonego wskutek urazu doznanego w 2008 roku. Sąd Okręgowy przyjął przywołane wyżej opinie za podstawę rozstrzygnięcia sporu, albowiem uznał je za kategoryczne. Zdaniem tego Sądu prawdopodobieństwo czy domniemanie ubezpieczonego, że uraz oka lewego z 1986 roku miał wpływ na skutki urazu oka lewego z 2008 roku nie może opierać się tylko na samych twierdzeniach ubezpieczonego. Brak dokumentacji medycznej dotyczącej doznanego urazu w 1986 roku, a zatem brak wiedzy o rozległości jego mechanizmu i ewentualnych trwałych następstw daje sądowi podstaw do uznania, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Zatem, skoro w świetle opinii lekarskich brak jest podstaw do uznania ubezpieczonego za niezdolnego do pracy wskutek wypadku przy pracy, to brak jest podstaw do przyznania mu prawa do renty w związku z wypadkiem przy pracy.

Dlatego też, sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie ubezpieczonego oddalił.

Z powyższym wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie nie zgodził się A. K., który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- 1) naruszenie prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 167, poz. 1322) polegające na niezastosowaniu;
- 2) naruszenie prawa procesowego, art. 233 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów w szczególności niepełnej opinii biegłej okulisty;
- 3) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 286 k.p.c. i zaniechanie uzupełnienia pisemnego lub ustnego odnośnie wpływu urazu z 1986 roku na skutki urazu z 2008 roku;
- 4) błąd w ustaleniach faktycznych jakoby brak jakiejkolwiek dokumentacji medycznej z leczenia uniemożliwił biegłej ocenę funkcji oka po urazie, w 1986 roku, gdy tymczasem orzeczenie Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w Z. z dnia 30 stycznia 1991 r. ustaliło 20% uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami wypadku przy pracy w dniu 27 grudnia 1986 r. (upośledzenie widzenia); błąd w ustaleniach faktycznych opartych na niepełnej opinii biegłej okulisty, która nie odniosła się do epikryzy Szpitala Wojewódzkiego w K. z dnia 10 września 2011 r., stwierdzającej, że uraz II w 2008 r. pęknięcia gałki lewej nastąpił w miejscu zabliznionej rany, czyli w miejscu urazu z 1986 roku;
- 5) niewyjaśnienie istotnej okoliczności, czy można wykluczyć wpływ urazu z 1986 roku na uraz w 2008 roku skutkujący całkowitą ślepotą oka lewego i tym samym na niezdolność do pracy, na co biegła uzupełniając opinię nie odpowiedziała.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania ubezpieczonego, względnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona i doprowadziła do wnioskowanej zmiany zaskarżonego wyroku, z uwagi na odmienne ustalenia i ocenę związku przyczynowego stwierdzonej u ubezpieczonego niezdolności do pracy z wypadkiem przy pracy z dnia 27 grudnia 1986 r. Spełnienie przez A. K. pozostałych warunków nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy jest niesporne i nie budzi wątpliwości sądu odwoławczego tak w świetle dokumentacji zawartej w aktach rentowych, jak i stanowisk stron. W tym zakresie nie ma też potrzeby powielania słusznych ustaleń sądu pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, że skoro niesporne jest, iż wypadek przy pracy, z tytułu którego ubezpieczony domaga się przyznania prawa do renty, miał miejsce przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 167, poz. 1322 ze zm.), to na mocy art. 49a tej ustawy zastosowanie w niniejszej sprawie mają przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r., nr 30, poz. 144). Zgodnie z art. 18 ust. 1 tej ustawy, prawo do renty wypadkowej przysługuje pracownikowi, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy. Nie oznacza to jednak, że w kwestii oceny niezdolności do pracy powoływać należy przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. nr 40, poz. 267 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 1997 r. Przesłanką konieczną prawa do tego świadczenia jest bowiem niezdolność do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tak na gruncie ustawy wypadkowej z 1975 roku, jak i obecnie obowiązującej z 2002 roku, w sprawie o rentę w związku z wypadkiem przy pracy w centrum uwagi sądu orzekającego pozostaje wyjaśnienie czy i w jakim zakresie następstwa wypadku przy pracy powodują niezdolność do pracy. Prawo do świadczenia rentowego w związku z wypadkiem przy pracy przewidziane bowiem zostało na wypadek zaistnienia ryzyka ubezpieczeniowego, jakim jest wystąpienie u ubezpieczonego co najmniej znacznego stopnia naruszenia sprawności organizmu w następstwie wypadku przy pracy, przy czym naruszenie sprawności organizmu musi pozostawać w związku przyczynowym z wypadkiem przy pracy i wpływem następstw tego wypadku na zdolność do wykonywania dotychczasowej pracy w ramach posiadanych kwalifikacji lub pracy po przekwalifikowaniu. Powyższe okoliczności osoba ubiegająca się o rentę z tytułu choćby częściowej niezdolności do pracy, winna wykazać w toku procesu przed sądem pierwszej instancji, ewentualnie najpóźniej przed Sądem Apelacyjnym, z uwzględnieniem ograniczeń dowodowych z art. 381 k.p.c., tj. że według stanu rzeczy na dzień wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego, stan jej zdrowia był na tyle poważny, że znacznie utrudnia czy wręcz uniemożliwia wykonywanie pracy czy prac zgodnych z posiadanymi kwalifikacjami w związku z wypadkiem przy pracy.

Ustalenie stopnia i zaawansowania chorób oraz ocena ich wpływu na stan czynnościowy organizmu wymaga natomiast wiadomości specjalnych, a zatem, okoliczności tych można dowodzić tylko przez dowód z opinii biegłych (art. 278 k.p.c.). Opinia biegłych ma na celu ułatwienie sądowi dokonanie należytej oceny zebranego materiału dowodowego wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001/4/64). Specyfika tego dowodu wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie ma wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Nadaje pierwszorzędne znaczenie, przy tej ocenie, kryterium poziomu wiedzy biegłego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 1354/00, Lex nr 77046).

W kontekście przedmiotu niniejszego sporu, którym pozostawało zagadnienie spełnienia przez ubezpieczonego przesłanki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, zasadniczej ocenie Sądu Okręgowego, a obecnie także Sądu Apelacyjnego, poddana zatem została okoliczność czy wypadek z dnia 27 grudnia 1986 r. jakiemu uległ ubezpieczony A. K. przy pracy i wynikający z niego stan czynnościowy

organizmu (obrażenia) pozostają w związku przyczynowym ze stwierdzoną niezdolnością do pracy ubezpieczonego. W tej mierze zdaniem Sądu Apelacyjnego słuszny okazał się zarzut apelacji, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem Okręgowym kwestii tej nie wyjaśniło w sposób wyczerpujący. Analiza licznych opinii biegłej lekarza specjalisty z zakresu okulistyki nie zaprzecza, ani też nie potwierdza istnienia przedmiotowego związku przyczynowego pomiędzy skutkami wypadku z grudnia 1986 r. a obecnym stanem zdrowia ubezpieczonego. Między innymi w opinii uzupełniającej z dnia 21 września 2011 r. biegła stwierdziła, że nie znając charakteru urazu doznanego przez ubezpieczonego w grudniu 1986 r., jego lokalizacji, rozległości oraz ewentualnych trwałych następstw nie można orzekać o zdolności lub niezdolności do pracy po doznanych w 1986 roku urazie oraz powiązać ewentualnego oddziaływania skutków urazu z 1986 roku na przebieg czy też ostateczny skutek ponownego urazu doznanego w 2008 roku (k. 236 akt sądowych). Jednocześnie na tej podstawie opiniująca wnioskowała, że częściowa niezdolność do pracy jest trwała i powstała w dniu doznanego drugiego urazu, to jest w dniu 20 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny wniosek taki uznał za niespójny i niepełny w szczególności w obliczu istniejącej dokumentacji medycznej oraz stanowisk stron. Dla uzasadnienia tezy biegła nie dostarczyła też wymaganych dla rozstrzygnięcia sprawy wiadomości specjalnych, którymi nie dysponuje sąd.

Z uwagi na powyższe, w tym treść uzasadnionych zarzutów sformułowanych przez ubezpieczonego zarówno w apelacji, jak i w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, Sąd Apelacyjny dostrzegł potrzebę uzupełnienia postępowania dowodowego przez dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego specjalisty chorób oczu lekarza D. P., na okoliczność jakiego rodzaju obrażeń ciała doznał ubezpieczony w wypadku przy pracy w dniu 27 grudnia 1986 r., jaki jest ich wpływ na stan czynnościowy organizmu, czy obrażenia te spowodowały niezdolność do pracy (całkowitą, częściową) na jaki okres, na czym polega związek przyczynowy pomiędzy wypadkiem a ewentualną niezdolnością do pracy oraz czy wypadek z dnia 27 grudnia 1986 r. miał wpływ na uraz z dnia 20 maja 2008 r. i jego skutki, jaki, czy w związku z tym ubezpieczony jest osobą niezdolną do pracy całkowicie lub częściowo, od kiedy i na jaki okres, i czy uraz z dnia 20 maja 2008 r. oraz stwierdzona niezdolność do pracy pozostaje w związku z wypadkiem z dnia 27 grudnia 1986 r.

Po uzupełnieniu postępowania, na podstawie art. 382 k.p.c., Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

W dniu 27 grudnia 1986 r. ubezpieczony A. K. uległ wypadkowi przy pracy doznając urazu lewej gałki ocznej, rany perforującej rogówki oka lewego, zaopatrzonej chirurgicznie szwami. Przeżył wówczas zabieg operacyjny zeszczenia rogówki i usunięcia ciał obcych. W związku z tym w okresie od 27 grudnia 1986 r. do 9 stycznia 1987 r. ubezpieczony był hospitalizowany na oddziale okulistycznym, a następnie przebywał na zwolnieniu lekarskim do lutego 1987 r. Opisane obrażenia spowodowały pozostawienie blizny rogówki i obniżenie ostrości wzroku bezpośrednio po urazie do 0,7 w oku lewym, w czasie odległym ostrość wzroku oka lewego uległa pogorszeniu do 0,3. Niezdolność do pracy, spowodowana wypadkiem, była całkowita okresowa (w ramach ówczesnego L4) i trwała od dnia wypadku do 12 lutego 1987 r., kiedy to A. K. powrócił do pracy na dotychczasowe stanowisko - górnik dołowy. Fakt, że poszkodowany powrócił na poprzednio zajmowane stanowisko pracy świadczy, że w pełni odzyskał sprawność układu wzrokowego (ostrość wzroku sumaryczna musiała równać się minimum 1,7 czyli jednego oka 1,0 - zdrowe oko prawe, natomiast oko lewe musiało mieć nie mniej, niż 0,7 oraz zachowane widzenie obuoczne).

dowód: dokumentacja lekarska (karty nienumerowane) w aktach ZUS, w tym

zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 18 lutego 1987 r., kwestionariusz

powypadkowy, protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy

pracy z dnia 27 grudnia 1986 r., orzeczenie z dnia 6 kwietnia 1987 r.,

opinia biegłej sądowej D. P. z dnia 12 lipca 2012 r. k. 302-304.

W październiku 1990 r. stwierdzono u A. K. pogorszenie widzenia okiem lewym do 0,3, co spowodowało uznanie 20% uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy. Taki stan spowodował u ubezpieczonego – z zawodu

górnika dołowego powstanie niezdolności do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami (praca na wysokości, praca na głębokości, praca przy maszynach w ruchu - młynarz, operator suwnicy).

dowód: zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 25 października 1990 r. karta

nienumerowana dokumentacji medycznej w aktach ZUS,

orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia z dnia

30 stycznia 1991 r. karta nienumerowana dokumentacji medycznej w aktach

ZUS,

opinia biegłej sądowej D. P. z dnia 12 lipca 2012 r. k. 302-304.

Decyzją z dnia 20 maja 1995 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia według trzeciej grupy inwalidów. Renta ta przysługiwała ubezpieczonemu do marca 1997 r. (bezsporne).

W dniu 20 maja 2008 r. ubezpieczony doznał urazu tępego lewej gałki ocznej – uderzenie pięścią. Wówczas stwierdzono pęknięcie gałki ocznej z wypadnięciem tkanek – soczewki i tęczówki oraz ciała szklanego. Urazu doznała wcześniej uszkodzona gałka oczna. Rana gałki zaopatrzona została chirurgicznie. Półtora miesiąca po urazie stwierdzono wylew krwi do płamki oka lewego i odwarstwienie siatkówki. Ubezpieczony był operowany z tego powodu, jednak nie uzyskano przyłożenia siatkówki. Rozwinęła się jaskra wtórna pourazowa oka lewego, wobec trudności z opanowaniem ciśnienia wewnątrzgałkowego, przy bardzo silnych dolegliwościach bólowych, we wrześniu 2011 r. usunięto lewą gałkę oczną.

dowód: dokumentacja lekarska w aktach ZUS plik II rok 2008 r., w tym

zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 13 listopada 2008 r., karty

informacyjne leczenia szpitalnego w oddziale okulistycznym,

opinia biegłej sądowej D. P. z dnia 12 lipca 2012 r. k. 302-304.

Obecnie prawa gałka oczna jest osadzona i ruchoma prawidłowo. U A. K. występuje natomiast pooperacyjny brak lewej gałki ocznej, worek spojówkowy jest wygojony i zaprotezowany. Ostrość wzroku do dali: OP - 0,9, do bliży OP D-0,5 w korekcji Autorefraktometr: +0,75Dsph// -0,25Dcyl ax 35; przedni odcinek – bez odchyłeń od stanu prawidłowego. Dno oka: tarcza nerwu wzrokowego różowa, w poziomie dna, granice wyraźne. Przebieg i kaliber naczyń prawidłowy. Płamka bez refleksu. Siatkówka różowa, przyłożona, bez zmian chorobowych. Ciśnienie wewnątrzgałkowe OP 16 mmHg.

Ubezpieczony A. K. jest trwale częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem z dnia 27 grudnia 1986 r.

dowód: opinia biegłej sądowej D. P. z dnia 12 lipca 2012 r. k. 302-304.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, opinia biegłej D. P. w konfrontacji z materiałem dowodowym zgromadzonym w postępowaniu pierwszoinstancyjnym – prowadząc do niebudzącego wątpliwości ustalenia, że stan zdrowia ubezpieczonego w dacie wydawania spornej decyzji pozwalał na przyjęcie częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy jakiemu uległ A. K. w dniu 27 grudnia 1986 r. – mogła stanowić podstawę do stanowczego rozstrzygnięcia sprawy. Przede wszystkim opinia biegłej przeprowadzona w postępowaniu apelacyjnym jest pełna, zawiera wnioski logiczne i spójne oraz należycie uzasadnione. Biegła udzieliła wyczerpujących odpowiedzi na pytania tezy dowodowej, których też nie zakwestionowała żadna ze stron. Wnioski te znalazły oparcie w dokumentacji medycznej ubezpieczonego oraz zostały poparte wiedzą specjalistyczną. Twierdzenia opiniującej nie były przy tym sprzeczne z zawartymi w opiniach biegłej sądowej z postępowania pierwszoinstancyjnego, bowiem opiniująca

wówczas biegła w istocie uchyliła się od odpowiedzi na postawione pytania, zasłaniając się brakiem wymaganej w tym celu dokumentacji medycznej. Tymczasem biegła D. P. po zapoznaniu się z aktami sprawy i przeanalizowaniu dokumentacji medycznej oraz zbadaniu ubezpieczonego A. K. w dniu 10 lipca 2012 r., stanowczo stwierdziła, że częściowa, trwała niezdolność do pracy u A. K. wynikała wyłącznie z przyczyn okulistycznych - obniżenia ostrości wzroku oraz prawdopodobnie pourazowego mętnienia soczewki, czego nie udało się zbadać przez blizny rogówki. Biegła wyjaśniła przy tym, że proces mętnienia tak rogówki, jak i soczewki, nie jest procesem krótkotrwałym, lecz rozciągniętym w czasie, do pourazowego zmętnienia soczewki może dojść w przeciągu kilku lat od wystąpienia urazu, stąd pogorszenie widzenia, powodujące niezdolność do pracy zgodnej z kwalifikacjami u ubezpieczonego stwierdzono w 4 lata po wypadku, w październiku 1990 r. Biegła jednoznacznie zanegowała, aby przyczyną niezdolności do pracy ubezpieczonego były skutki urazu doznanego w dniu 20 maja 2008 r. W tym zakresie podała, że tępy uraz okolicy oczodołu powoduje, przy zdrowej gałce ocznej, cofnięcie się gałki w głąb oczodołu, na warstwę mięśni oczodołowych, gałkoruchowych i tłuszczek oczodołowy, powodując sprężenie się tych struktur. Po odjęciu siły, powodującej uraz następuje rozprężenie się tkanek oczodołowych i zwykle dochodzi do złamania ściany czy ścian oczodołu typu blow-out (złamanie rozprężające) ściany dolnej i/lub przyśrodkowej. W opisywanym przypadku nie rozpoznano złamania którejkolwiek ściany oczodołu. W przypadku, kiedy urazu tępego doznaje zdrowa gałka oczna, do pęknięcia ściany gałki dochodzi w kilku procentach przypadków. W przypadku A. K. urazu doznała wcześniej uszkodzona gałka oczna. Każda blizna w organizmie człowieka, czy to pourazowa, czy pooperacyjna, czy po każdym złamaniu, jest w organizmie locus minoris resistentiae, czyli miejscem zmniejszonej oporności. Opisany wyżej silny uraz powoduje rozerwanie blizny i jednocześnie sprężenie zawartości gałki, po cofnięciu siły uszkodzającej również dochodzi do rozprężenia się tkanek i w konsekwencji do wypadnięcia zawartości gałki przez ranę – w przypadku poszkodowanego doszło do wypadnięcia soczewki, wypadnięcia i oderwania tęczówki oraz do wypadnięcia ciała szklistego, co było powodem dalszych następstw tego urazu, czyli pourazowego odwarstwienia siatkówki, jaskry wtórnej i w końcu – usunięcia gałki ocznej. Tym samym, sam uraz z maja 2008 r. nie pozostaje w związku z wypadkiem. Natomiast konsekwencje pobicia w 2008 roku bezsprzecznie mają związek z przebyłym urazem przy pracy w 1986 roku w mechanizmie opisanym wyżej.

Zaznaczyć przy tym trzeba, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd – który nie posiada wiadomości specjalnych – w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się do tych kryteriów oceny stanowiło więc wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn przedstawionej wyżej oceny opinii biegłej. Należy dostrzec, że opinia oparta została nie tylko o badania przedmiotowe, ale i podmiotowe, z uwzględnieniem całokształtu zgromadzonej dokumentacji lekarskiej, w tym zawartej w aktach rentowych ubezpieczonego. Biegła ponad ocenę medyczną miała na względzie również kwalifikacje ubezpieczonego, jego wiek i możliwości zawodowe. Sąd Apelacyjny nie miał więc żadnych podstaw, aby podważać profesjonalizm biegłej.

Organ rentowy, w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu Apelacyjnego do ustosunkowania się do opinii biegłej sądowej z dnia 12 lipca 2012 r., w piśmie z dnia 14 sierpnia 2012 r. wskazał, że Przewodnicząca Komisji Lekarskiej ZUS zgodziła się z ustaleniami zawartymi w doręczonej opinii biegłej D. P.. Należy przy tym odnotować, że w świetle orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z dnia 11 września 2009 r. ubezpieczony A. K. z przyczyn okulistycznych jest osobą częściowo niezdolną do pracy z przyczyn okulistycznych, co stanowiło okoliczność niesporną.

Przedstawiona ocena doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że w dacie zaskarżonej decyzji A. K. niewątpliwie był częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Obecnie częściowa niezdolność do pracy spowodowana jest jednoznacznością, która pozostaje w związku przyczynowym z urazem jakiego doznał ubezpieczony w grudniu 1986 r. i wyklucza wykonywanie jakiejkolwiek pracy zgodnej z kwalifikacjami ubezpieczonego (to jest pracy fizycznej w wyuczonym zawodzie młynarz, wykonywanych prac operatora suwnicy, górnika dołowego i innych prac fizycznych). Niezdolność ta ma charakter trwały.

Ponieważ postępowanie apelacyjne doprowadziło do ustalenia związku przyczynowego pomiędzy stwierdzoną u ubezpieczonego częściową niezdolnością do pracy a wypadkiem przy pracy, jakiego doznał A. K. w dniu 27 grudnia 1986 r., to tym samym ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki umożliwiające nabycie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, o których stanowi art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca

1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w związku z art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na stałe od grudnia 2008 r., to jest od miesiąca złożenia wniosku, tj. zgodnie z art. 129 ustawy emerytalno-rentowej (punkt 1).

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach o świadczenie pieniężne z ubezpieczenia społecznego, wynosi 60 zł, zaś w postępowaniu apelacyjnym – 120 zł, zgodnie z § 12 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, 1348 ze zm.). Zatem, skoro uwzględniono apelację wnioskodawcy w całości, uznać należało, że wygrał on postępowanie w całości, a wobec tego, zasądzone od organu rentowego na jego rzecz zwrot kosztów zastępstwa procesowego w całości za obie instancje wraz ze zwrotem kosztów poniesionej opłaty sądowej od apelacji (punkt 2).

SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko